

FISTech
FPO SYMPOSIUM 2018

สุรพล โอภาสเสถียร

ผู้จัดการใหญ่

บริษัท ข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด
(เครดิตบูโร)

นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

“มนุษย์เราเกิดมามีร่างกายและปัญญา สมอง ไม่เหมือนกัน ...

เมื่อเริ่มต้นก็เกิดความอยุติธรรมเสียแล้วเช่นนี้

ก็เป็นหน้าที่ของสังคมที่จะขจัดปิดเป่าความไม่เสมอภาคนั้นให้น้อยที่สุดที่จะกระทำได้”

ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ศีลธรรมและศาสนาในการพัฒนาชาติ, 2512

“หากจะรู้จักชาติใดอย่างแท้จริงต้องเข้าไปดูในคุก ความดั่งามของชาติไม่ได้ดูจากการดูแลพลเมือง
ชั้นสูงที่สุด แต่อยู่ที่การดูแลพลเมืองชั้นต่ำที่สุด” ประธานาธิบดีเนลสัน แมนดลา (1995)

ภาพที่เรา ๗ ท่าน ๗ ในห้องนี้เห็นจนชินตา เห็นจนกลายเป็น New normal

ขอบในการตั้งคำถาม

- ใครคือคนจน
- คนจนอยู่ไหน
- เหตุใดเขาจึงจน
- ปัญหาของคนจนคืออะไร
- แก้ไขปัญหาคนจนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร
- ใคร ต้องทำอะไร ก่อนที่เขาจะกลายเป็นคนจน
- ลด ละ เลิก มาตรการอะไรที่เชื่อว่าช่วยคนจนได้อย่างที่ทำๆกันมา เพื่อนำทรัพยากรของ “การให้ปลา” หมุนไปทำมาตรการแบบ “ให้เบ็ด” อย่างที่มุ่งหวัง

โจทย์	Data Analytics
คนจนอยู่ที่ไหน ต้องการอะไร	Descriptive
สาเหตุคืออะไร	Diagnostic
จะจนต่อเนื่องอีกหรือไม่ พฤติกรรมเป็นอย่างไร	Predictive (time-series)
จะพ้นความยากจนได้อย่างไร ก็ คน (ตัวอย่างจากโครงการส่วน พระองค์)	Prescriptive (simulation)

<http://www.predictiveanalyticsworld.com/patimes/predictive-analytics-vs-prescriptive-analytics/8305/>

ประเด็นพื้นฐานที่อาจพิจารณาเอาข้อมูลหลายแหล่งมาแก้ไข

เราลองคิดนอกกรอบมัยโดยให้ Start up มาลองเสนอวิธีการใช้ข้อมูลในการกลั่นกรองเพื่อขจัดปัญหา คนที่พยายามจะเป็นคนจน หรือคนที่เป็นคนจนแต่ไม่ได้รับโอกาสให้เข้ามาในระบบ

อันนี้ไม่ได้บอกว่าภาครัฐไม่เก่งในการคัดกรองนะครับ อย่าเข้าใจผิด

รูปที่ 6: ปัญหา Exclusion Error และ Inclusion Error

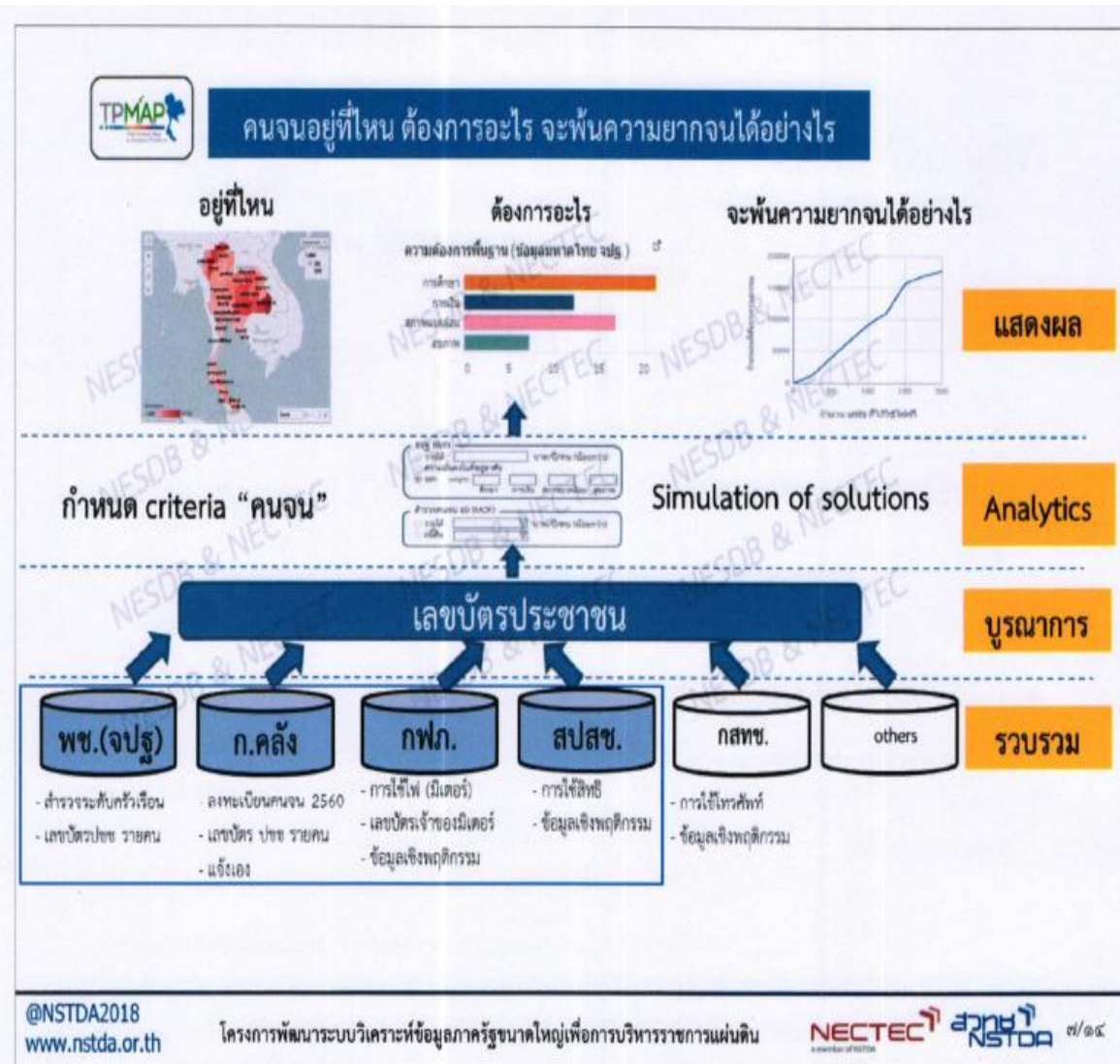
กลุ่มเป้าหมาย	ผู้มีรายได้น้อยตัวจริง	ผู้มีรายได้น้อยตัวปลอม
การช่วยเหลือจากรัฐ		
ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ	ช่วยแบบถูกฝา ถูกตัว	Inclusion Error
ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ	Exclusion Error	ไม่ช่วยคนที่ไม่จนจริง ไม่จำเป็น ไม่ลำบาก

หาข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ จากคำบ่น คำต่อว่า ที่เกิดขึ้นว่า เหตุใดบุคคลเหล่านั้นที่คิดว่าตนเองมีคุณสมบัติว่าเป็นคนจน ที่ควรจะได้รับการลงทะเบียน จึงไม่สามารถมาลงทะเบียนได้ ถ้าสังเกตดีๆจะพบว่า เขาเหล่านั้นได้ให้คำแนะนำว่าควรทำอย่างไร

การใช้ข้อมูลจากหลากหลายฐานข้อมูล เพื่อคัดผู้ลงทะเบียนที่พยายามจะเป็นคนจนออกไป – Data Quality เช่น การ Validate income ทางอ้อมผ่าน เครดิตบูโร เช่นผู้ลงทะเบียนมีบัญชีสินเชื่อบัตรเครดิตหรือไม่(เพราะคนที่จะมีสินเชื่อบัตรเครดิตได้จะต้องมีรายได้ 15,000 บาท/เดือน เป็นต้น

จัดให้มีมาตรการที่สร้างต้นทุนเพิ่ม เพื่อลดแรงจูงใจในความพยายามที่จะเข้ามาลงทะเบียน ทั้งๆที่รู้อยู่กับตัวเองว่าตนเองไม่ใช่คนจน

จากข้อมูลในการเสวนาของ NECTEC

ในการทำ Analytic ชุดข้อมูลที่นำมาใช้อาจไม่จำเป็นต้องเป็นเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลักซึ่งจะกระทบกับ Privacy เราอาจพิจารณาใช้ Hash function เพื่อไม่ให้เกิดประเด็นข้อกฎหมายเรื่องข้อมูลส่วนบุคคลดังนี้

1. ผู้ดูแลข้อมูลแต่ละฐานของตนเอง Hash ข้อมูลส่วนบุคคลในฐานข้อมูลของตนเองก่อนนำส่งออกมาเพื่อการวิเคราะห์
2. ส่งข้อมูลจากหลายๆฐานดังกล่าวที่ใช้ Hash function เดียวกันมา Match and Merge ที่หน่วยงานเตรียมข้อมูล
3. หน่วยงานที่เตรียมข้อมูลใส่ Salt เพิ่มเข้าไปใน Hash ID เพื่อมิให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับว่ามาจากเจ้าของข้อมูลรายใดถึงแม้หน่วยงานผู้ดูแลข้อมูลแต่ละฐานจะมี Lookup table
4. หน่วยงานที่ทำการวิเคราะห์ จะได้ข้อมูลที่ไม่มี Privacy และไม่สามารถย้อนกลับได้ เป็นแต่เพียง Subject ในข้อมูลที่จะนำมาศึกษาเพื่อหาคำตอบจากการตั้งคำถามในตอนต้น
5. ทางเลือกนี้เกิดขึ้นด้วยเหตุที่ยังมีประเด็นข้อกฎหมาย

จากเอกสารหน้า 45

รูปที่ 16: แนวทางการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในระยะถัดไป

ที่มา: จัดทำโดยผู้เขียน

Theme : ยกเครื่องข้อมูล ยกคนพ้นจน

High Tech : Big Data + Analytic ตอบคำถามที่ตั้งมาถูกต้อง

High Touch : AO + ทำงานกับกลุ่มเป้าหมายชัด

ความท้าทาย

การเชื่อมโยงฐานข้อมูลต่างๆ โดยยังรักษาสิทธิส่วนบุคคล
โดยเฉพาะฐานข้อมูลของเอกชน สถาบันการเงิน ผู้ให้บริการ
โทรคมนาคม หรือแม้แต่ eCommerce platform

- KPI ของ AO กับเป้าหมายสุดท้าย “พ้นจน” เป็นเรื่องเดียวกัน
- คนไม่เคยค้าขาย ฝึกสอนคนไม่เคยค้าขาย เพื่อไปค้าขาย ???
- บทบาทของท้องถิ่น (ดูจากประสบการณ์จีน เอกสารหน้า 18)
- การค้นหาความจริงในความต้องการที่แท้จริงของคนจนเพื่อหลุดพ้นจากความจน ซึ่งอาจจะไม่ใช่สิ่งเดียวกันกับที่ส่วนกลางคิดให้

• ความยากในการออกแบบมาตรการที่จะมาดูแลแบบ Mass customization เพราะถึงจะเป็นคนจนตามคำนิยามเดียวกันแต่
อาจมีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน (ลองพิจารณา)

สวัสดิการรัฐ ต้องพร้อมให้ทุกคนอย่างเท่าเทียมอยู่แล้ว ไม่ใช่เรื่องแปลก คนที่มีรายได้ตอนนี้ หลังเกษียณ ก็อาจกลายเป็นคนไม่มีรายได้ ฉะนั้น รายชื่อผู้ที่เป็นคนจนนั้น ไม่ใช่ทำวันนี้แล้วจบ มันต้องทำตลอด ไม่งั้น ใครจนก็จนต่อไป คนรวยไม่มีทางจนหรือไม่เกี่ยวเลย ถึงบอกว่า

มันไม่ได้เป็นการแบ่งชั้นวรรณะอะไร มันเป็นแค่ความทรมาน เพราะถ้าไร้คต คนอายุ 60 สมควรได้ลงทะเบียนทุกคน (แต่ก็มีลงทะเบียนคนชราไปแล้ว) หรือคนตกงาน ใครอยากใช้ชีวิตพอเพียง ก็ทำงานน้อยๆ กินน้อยๆ ใช้น้อยๆ ใครก็จนได้ ในความหมายนี้ ไม่เกี่ยวกับการแบ่งชั้นเลย

ปัญหามันอยู่ที่ การลงทะเบียนคนจนครั้งนี้ เขาพยายามหาคนที่ลำบากในการหารายได้ ณ ตอนนี้ และจะควรจะหาต่อไปว่า เพราะอะไรถึงจน ปีต่อไป มีคนจนเท่าไร สิ้นปี มีคนหายจนเท่าไร ปีหน้า มีคนจนเพิ่มไหม มัน turnover กันตลอด ฉะนั้น จะมาบอกว่า ชี้อมันไม่น่าฟัง หรืออะไร เราว่ามันไร้สาระ

การขึ้นทะเบียนคนจน ถือว่ารัฐบาลมาถูกทาง ที่จะรวบรวมปัญหาของราษฎร แต่จะแก้ไขปัญหาได้จริงไหม ขึ้นกับก๊นผู้เกี่ยวข้องว่า สามารถวิเคราะห์ แยกแยะความต้องการและความสามารถในการประกอบอาชีพของพวกเขาเหล่านั้นได้หรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสการมีรายได้ของคนชรา คนพิการ และคนจน เช่น เปิดให้มีการว่าจ้างคนชรา ในอัตราพิเศษ การตรากฎหมายคุ้มครองผู้พิการ ที่สามารถทำงานได้เหมือนคนทั่วไป และควบคุมให้พื้นที่แก่คนพิการตามมาตรฐานสากล เช่น ทางลาดชันตามพื้นที่ต่าง ๆ การเดินทางสาธารณะ พุดบาท ห้องน้ำ ทางราชการต้องปฏิรูประเบียบทั้งหมด เพื่อสนับสนุนผู้ด้อยโอกาสเหล่านั้น

ส่วนคนจน ก็ต้องแล้วแต่ว่า รัฐบาลจะสามารถสร้างรายได้ให้กับคนเหล่านั้นได้มากแค่ไหน ปลุกข้าวไม่ได้ ให้พันธุ์ไก่พันธุ์ปลาได้ไหม หากไก่ ปลา หมูล้นตลาด จะสามารถเปิดตลาดต่างประเทศได้ไหม สามารถหาแหล่งทุน เพื่อให้รายทุนเข้ามาเปิดอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรได้ไหม (หากทุกวันนี้มีแค่ อิลิทไม่กี่เจ้า)

เป้าหมายสุดท้ายของโครงการน่าจะเป็นภาพ ๑นี้

Equality

The assumption is that **everyone benefits from the same supports**. This is equal treatment.

Equity

Everyone gets the supports they need (this is the concept of "affirmative action"), thus producing equity.

Justice

All 3 can see the game without supports or accommodations because **the cause(s) of the inequity was addressed**. The systemic barrier has been removed.

บทส่งท้าย ขอเป็นกำลังใจให้กับคณะผู้วิจัยและผู้จัดทำรายงานที่สร้างงานที่ดีมีพลังในการ
หาทางออก ทางแก้ไข ปัญหาที่อยู่กับสังคมไทยมาเนิ่นนาน

ปัญหาบนโลกนี้มี 2 อย่าง
คือปัญหาที่แก้ได้ กับ ปัญหาที่แก้ไม่ได้
ปัญหาที่แก้ได้ ก็ไม่ต้องกังวลไป
ส่วนปัญหาที่แก้ไม่ได้ ก็ยิ่งไม่ต้องกังวลไปอีก

- ดาไลลามะ -